

nespecialiști, care prin eforturile lor au căutat să adune un bogat material etnosociologic și antropologic de certă valoare, dar încă nesistematizat suficient încât să prindă conturul unei cercetări științifice, sistemice asupra fenomenelor și faptelor sociale locale sau zonale. Aceste cercetări rămânând de cele mai multe ori în sfera simțului comun sau cum ar zice antropologul clujean Achim Mișu “a raționalității eronate”¹. Avem în vedere în acest sens, lucrări de grad ale profesorilor și învățătorilor, lucrări de licență ale studenților dar și ansambluri monografice ale unor împătimiți ce își doresc să evoce, să descrie din punct de vedere istoric, etnografic și chiar demografic locuri și fapte ale unor localități sau chiar subzone etno-culturale.

Între acești împătimiți temerari, se numără și profesorul Florian Țigan, născut pe „această gură de rai”, în aceste locuri în care „ne refugiem în vremuri de răstribite”: */Din tine vin / Și-n tine merg/ E locul veșniciei/...*, care ne-a pus la dispoziție un manuscris, intitulat sugestiv „Crâmpie de monografie sentimentală a satului DUȘEȘTI – județul Bihor”, în care caută „gândul” despre trecutul îndepărtat, despre prezent și viitorul satului.

Lucrarea profesorului Florian Țigan este, cum am fost înclinat să cred înainte de a o parcurge, o monografie clasică, istorică și etnografică, a unui sat, Dușești, aflat la răscruce de drumuri pe șoseaua ce leagă Beiușul de Oradea, o carte orientată nostalgic spre trecut, scrisă cum spune chiar autorul ei „mai întâi în inima mea cu cerneala emoției și credinței natale”.

Volumul reunește în paginile sale multe informații, parte din ele obținute, de la „apostolii satului, dar mai ales de la țărani vârstnici”, dar și trăite de autor.

Lucrarea este structurată după formule deja devenite clasice, așezarea, probleme de toponimie locală, istorie, sistemul ocupațional, cultura materială și spirituală alături de culgerile de folclor și un glosar, care întregesc conținutul ideatic al cercetării.

Pentru a surprinde realitatea socială a satului Dușești, autorul prezintă mai întâi cadrul geografic și istoric sugestiv intitulat „Istoria între legendă și trăire”, căutând să surprindă specificitatea cadrului natural local alături de marile evenimente istorice la care a fost partașă această comunitate.

În continuare autorul trece în revistă principalele ocupații ale locuitorilor satului Dușești, ocupații ce aduc aminte de „ultimul segment al lumii țărănești”. Parcă nostalgic la ceea ce se întâmpla altădată, autorul recunoaște progresele tehnologizării agriculturii „actualmente peste o pătrime din gospodăriile țărănești dispun de tractoare ce le ușurează mult munca, în diferite faze ale trudei lor de zi cu zi”.

Dimensiunea etnografică și etnologică a lucrării profesorului Florian Țigan, reușește să cuprindă toate aspectele culturii tradiționale, oferindu-ne un tablou coerent al vieții spirituale a satului tradițional în general, a Dușeștilor în mod special. E vorba, înainte de toate, de o oglindire a sistemului ocupațional, extrem de important în configurarea modelelor economice de tranziție, în producțiile folclorice ale satului. Pentru fiecare îndeletnicire, privirile se îndreaptă spre fundamentele vieții rurale, fără digresiuni în empiria monografică, acest procedeu fiind reluat și în relatările privind viața spirituală, unde credințele, riturile și ceremonialurile tradiționale legate de evenimentele “veacului de om” sunt relevate mai ales pe baza informațiilor din teren.

Cartea va prezenta, cu siguranță, un succes și un pas în cunoașterea realităților satului Dușești, dar în același timp un punct serios de plecare pentru cei ce vor să adâncescă și să continue acest travaliu.

Vasile Todinca